

Analiza wyników egzaminu maturalnego z języka niemieckiego

1. Charakterystyka arkuszy egzaminacyjnych z języka niemieckiego

Egzamin pisemny

Pisemny egzamin maturalny z języka niemieckiego obejmował trzy arkusze egzaminacyjne: jeden arkusz na poziomie podstawowym (Arkusz I) i dwa arkusze na poziomie rozszerzonym (Arkusz II zawierający zadania zamknięte oraz Arkusz III zawierający zadania otwarte). Obydwa poziomy sprawdzały następujące umiejętności:

- rozumienie ze słuchu,
- rozumienie tekstu czytanego,
- konstruowanie wypowiedzi pisemnej.

Ponadto na poziomie rozszerzonym sprawdzano umiejętność rozpoznawania i stosowania struktur leksykalno-gramatycznych.

Poziom podstawowy Arkusz I

Zadania 1–6

Arkusz pierwszy (czas trwania egzaminu: 120 minut) składał się z trzech części:

- rozumienia ze słuchu,
- rozumienia tekstu czytanego,
- wypowiedzi pisemnej, tj. krótkiego i dłuższego tekstu użytkowego.

Część pierwsza – **rozumienie ze słuchu** – trwała około 20 minut i składała się z dwóch zadań zamkniętych opartych na dwóch różnych tekstach nagranych profesjonalnie przez rodzimych użytkowników języka niemieckiego. Na płycie każdy tekst był nagrany dwukrotnie wraz z przerwami przeznaczonymi na zapoznanie się z treścią zadań, ich rozwiązanie oraz przeniesienie odpowiedzi na załączoną kartę odpowiedzi.

Zdający mieli wystarczającą ilość czasu na zapoznanie się z poleceniami i wykonanie zadań. Tematyka tekstów była zróżnicowana. Za tę część egzaminu uczniowie mogli otrzymać maksymalnie 15 punktów, tj. 30% ogólnej liczby punktów.

Tekst do **zadania 1** (6 pkt.) był wypowiedzią Kathariny i dotyczył następujących zagadnień tematycznych: „człowiek, szkoła, życie rodzinne”, „elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych”. Technika zastosowaną w tym zadaniu był wielokrotny wybór. Zdający musiał wykazać się umiejętnością stwierdzania, czy tekst zawiera określone informacje (standard II – 1c).

Zadanie 2 (9 pkt.) z zakresu tematycznego „podróżowanie i turystyka”, „elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych” polegało na wysłuchaniu wypowiedzi trzech osób. Po ich wysłuchaniu zdający musieli zaznaczyć, które z podanych zdań były zgodne z treścią wysłuchanego tekstu, a które nie były zgodne. W zadaniu zastosowano technikę prawda/fałsz. Zgodnie ze standardem egzaminacyjnym II – 1c sprawdzane były umiejętności stwierdzenia czy tekst zawiera określone informacje.

Część druga – **rozumienie tekstu czytanego** – składała się z dwóch różnych tekstów oraz zadań zamkniętych sprawdzających ich zrozumienie.

Za tę część egzaminu zdający mógł uzyskać maksymalnie 20 punktów, co stanowi 40% całości egzaminu na poziomie podstawowym.

Tekst do **zadania 3** (8 pkt.) był wywiadem z Johnem Travoltą i dotyczył następujących tematów: „człowiek, życie rodzinne”, „podróżowanie i turystyka”, „kultura”, „świat przyrody”, „państwo i społeczeństwo”. Umiejętności zdających były sprawdzane zadaniem na dobieranie. Zdający musieli dopasować podane pod tekstem pytania do odpowiedzi.

Sprawdzone były umiejętności określania głównych myśli poszczególnych części tekstu, wyselekcjonowania informacji oraz rozpoznawania związków między poszczególnymi częściami tekstu (standardy II – 2b, 2d, 2f).

Kartoteka testu egzaminacyjnego z języka niemieckiego na poziomie podstawowym

		Numer zadania	Zakres tematyczny	Rodzaj tekstu/forma wypowiedzi	Rodzaj zadania	Typ zadania	Liczba elementów zadania	Liczba punktów	Sprawdzane standardy	
Poziom podstawowy	Arkusz I	Część I								
		1.	człowiek – uczucia i emocje, szkoła – kształcenie, życie rodzinne – członkowie rodziny, spędzanie czasu wolnego, elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych	tekst publicystyczny	z	wielokrotny wybór	6	6	II – 1c	
	2.	podróżowanie i turystyka – zwiedzanie, elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych	wywiady	z	prawda/fałsz	9	9	II – 1c		
	część II		3.	człowiek – dane, uczucia i emocje, życie rodzinne – członkowie rodziny, podróżowanie i turystyka – środki transportu, kultura – twórcy kultury, świat przyrody – ochrona środowiska, państwo i społeczeństwo – konflikty międzynarodowe	wywiad	z	dobieranie	8	8	II – 2b, 2d, 2f
	4.	podróżowanie i turystyka – informacja turystyczna, baza noclegowa	tekst informacyjny	z	prawda/fałsz	12	12	II – 2c, 2g		
	część III		5.	zakupy i usługi – kupowanie	wiadomość	o	rozszerzonej odpowiedzi	1	5	I – 1g, 2b, III – 2a, 2e, IV – 2b, 2c, V – 2
6.	życie rodzinne i towarzyskie – święta i uroczystości, żywienie – lokale gastronomiczne	list prywatny	o	rozszerzonej odpowiedzi	1	10	I – 1e, 1f, 2b, III – 2a, 2b, 2c, 2d, 2e, 2f, IV – 2b, 2c, V – 2			

Do **zadania 4** (12 pkt.) wykorzystano tekst z prospektu reklamującego schronisko młodzieżowe. Temat tekstu był związany z podróżowaniem i turystyką. W zadaniu zastosowano technikę prawda/fałsz. Zadanie to miało przede wszystkim na celu zbadać, w jakim stopniu uczniowie opanowali umiejętność stwierdzenia, czy tekst zawiera określone informacje oraz określania kontekstu komunikacyjnego (standardy II – 2c, 2g).

Część trzecia – **wypowiedź pisemna** – składała się z dwóch zadań. Zadaniem zdającego było napisanie dwóch różnych tekstów użytkowych: wiadomości oraz listu prywatnego. Obydwie formy zawarte w arkuszu egzaminacyjnym wymagały użycia języka niemieckiego w odniesieniu do naturalnych sytuacji, w których zdający może się znaleźć w życiu prywatnym.

Zadanie 5 (5 pkt.) z zakresu tematycznego „zakupy i usługi” wymagało zredagowania krótkiej wiadomości dla uczestnika wymiany młodzieżowej z Niemiec w celu dokonania zakupów. Zdający musiał wykazać się umiejętnością przetwarzania informacji podanych w języku polskim na język niemiecki, zachowania formy właściwej dla notatki, przekazywania informacji oraz poprawnego stosowania środków językowych. Za przekaz informacji określonych w czteropunktowym poleceniu można było uzyskać 4 pkt. (tj. 80%), a za poprawność językową 1 pkt (tj. 20%).

Zadanie 6 (10 pkt.) z zakresu tematycznego „życie rodzinne i towarzyskie” oraz „żywienie” polegało na zredagowaniu listu prywatnego przy określonym limicie, tj. od 120 do 150 słów z zachowaniem właściwej dla listu formy i stylu. List skierowany do kolegi/koleżanki z Niemiec miał dotyczyć przyjęcia zorganizowanego z okazji urodzin.

Zadanie to sprawdzało umiejętność przetwarzania informacji podanych w języku polskim na język niemiecki, zachowania formy właściwej dla listu, opisywania przedmiotów, miejsc, zjawisk, czynności, relacjonowania wydarzeń z przeszłości, wyrażania stanów emocjonalnych, przedstawiania i uzasadniania własnych opinii, poprawnego stosowania środków leksykalno-gramatycznych oraz umiejętność przekazywania informacji. Zastosowane kryteria oceniania do tego typu zadania otwartego uwzględniały przekaz informacji zawartych w poleceniu (4 pkt.), formę, w jakiej one zostały przekazane (2 pkt.), poprawność (2 pkt.) oraz bogactwo językowe (2 pkt.) zastosowanych środków leksykalno-gramatycznych właściwych dla tej formy wypowiedzi pisemnej.

Za tę część egzaminu uczeń mógł uzyskać maksymalnie 30% ogólnej liczby punktów.

Poziom rozszerzony Arkusz II

Pisemny egzamin maturalny z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym obejmował dwa arkusze egzaminacyjne: arkusz II – zawierający zadania zamknięte oraz arkusz III zawierający zadania otwarte.

Zadania 7–11

Arkusz drugi (czas trwania egzaminu: 70 minut) składał się z dwóch części:

- rozumienia ze słuchu,
- rozumienia tekstu czytanego i rozpoznawania struktur leksykalno-gramatycznych.

Część pierwsza – **rozumienie ze słuchu** – trwała około 25 minut i składała się z trzech zadań zamkniętych opartych na trzech różnorodnych tekstach nagranych przez rodzimych użytkowników języka niemieckiego. Na płycie każdy tekst był nagrany dwukrotnie wraz z przerwami przeznaczonymi na zapoznanie się z treścią zadań, ich rozwiązanie oraz przeniesienie odpowiedzi na załączona kartę odpowiedzi. Słownictwo i struktury gramatyczne tekstów ze słuchu były typowe dla poziomu rozszerzonego.

Ta część arkusza umożliwiała zdobycie 15 z 27 punktów.

Zadanie 7 (4 pkt.) z zakresu tematycznego „kultura”, „świat przyrody – świat zwierząt”, „państwo i społeczeństwo”, „elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych” polegało na wysłuchaniu zapowiedzi różnych programów telewizyjnych i przyporządkowaniu do nich zainteresowań danych osób. Wykonując to zadanie zdający musiał wykazać się umiejętnością odbioru tekstu w zakresie określenia głównej myśli tekstu oraz wyselekcjonowania informacji (standardy II – 1a, 1d).

Zadanie 8 (2 pkt.) z zakresu tematycznego „życie rodzinne” polegało na wysłuchaniu fragmentu tekstu zawierającego porady dla młodych ludzi oraz wykonaniu zadania wielokrotnego wyboru, tj. wybraniu jednego zgodnego z tekstem dokończenia zdania z czterech. Zdający przy tym zadaniu musiał wykazać się umiejętnością określenia głównej myśli tekstu oraz określenia intencji nadawcy tekstu (standardy II – 1a, 1e).

Zadanie 9 (9 pkt.) realizowano w oparciu o trzy wypowiedzi na temat szkoły, tj. wspomnień dotyczących życia szkolnego. Zastosowano tutaj technikę dobierania. Zdający musiał odpowiednie informacje przyporządkować do danego imienia i umieć kojarzyć usłyszane informacje z odpowiednim rozwiązaniem podanym w odpowiedzi.

Zgodnie ze standardami egzaminacyjnymi II – 1c, 1d sprawdzane były umiejętności stwierdzania, czy tekst zawiera określone informacje i ich wyselekcjonowania.

Część druga – **rozumienie tekstu czytanego** (zadanie 10) i **rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych** (zadanie 11) – składała się z dwóch różnorodnych tekstów oraz zadań zamkniętych sprawdzających ich zrozumienie, jak również rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych. Zadania sprawdzały umiejętności, które odpowiadają standardom wymagań egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego.

Za tę część egzaminu zdający mógł uzyskać maksymalnie 12 punktów.

Zadanie 10 (8 pkt.) realizowane było w oparciu o wywiad dotyczący następujących tematów: „państwo i społeczeństwo”, „życie rodzinne i towarzyskie”, „elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych”. W zadaniu zastosowano technikę dobierania, tj. uczeń musiał dopasować odpowiednie pytania do odpowiedzi. Sprawdzane były umiejętności określenia głównych myśli poszczególnych części tekstu, wyselekcjonowania informacji oraz rozpoznawania związków między poszczególnymi częściami tekstu. (standardy II – 2b, 2d, 2f).

Zadanie 11 (4 pkt.) zostało zbudowane na podstawie tekstu publicystycznego dotyczącego świata przyrody. Sprawdzało umiejętność rozpoznawania różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych w podanym kontekście (standard II – 2j). Technika zastosowaną w zadaniu był wielokrotny wybór.

Arkusz III

Zadania 12–14

Arkusz trzeci (czas trwania egzaminu: 110 minut) składał się z dwóch części:

- stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych (dwa zadania),
- wypowiedź pisemną, która miała zawierać 200 do 250 słów.

Kartoteka testu egzaminacyjnego z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym

		Numer zadania	Zakres tematyczny	Rodzaj tekstu/forma wypowiedzi	Rodzaj zadania	Typ zadania	Liczba elementów zadania	Liczba punktów	Sprawdzane standardy	
Poziom rozszerzony	Arkusz II	część I	7.	kultura – dziedziny kultury, świat przyrody – świat zwierząt, państwo i społeczeństwo – polityka, elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych	teksty informacyjne	z	dobieranie	4	4	II – 1a, 1d
		8.	życie rodzinne – styl życia	tekst informacyjny	z	wielokrotny wybór	2	2	II – 1a, 1e	
		9.	szkoła	wywiady	z	dobieranie	9	9	II - 1c, 1d	
	część II	10.	państwo i społeczeństwo – przestępczość, życie rodzinne i towarzyskie – konflikty i problemy, elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych	wywiad	z	dobieranie/uzupełnianie luk	8	8	II – 2b, 2d, 2f	
	11.	świat przyrody – świat zwierząt	tekst publicystyczny	z	wielokrotny wybór	8	4	II – 2j		
	Arkusz III	część I	12.	praca – warunki pracy, zdrowie – higieniczny tryb życia, elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych	tekst publicystyczny	o	tłumaczenie	6	3	I – 1d, 1k, 1o, IV – 2c, V – 2a
13.		państwo i społeczeństwo – organizacje międzynarodowe, świat przyrody – ochrona środowiska	tekst publicystyczny	o	transformacje	4	2	I – 1m, 1n, II – 2j, V - 2b		
część II		14.	kultura – twórcy i ich dzieła, szkoła – kształcenie pozaszkolne, podróżowanie i turystyka, życie rodzinne i towarzyskie – czas wolny	recenzja/rozprawka/opowiadanie	o	rozszerzonej odpowiedzi	1	18	I – 1c, 1e, 1h, 1i, III – 2a, 2b, 2c 2d, 2e, 2f, IV – 2a, 2b, 2c	

Zadanie 12 (3 pkt.) realizowane było w oparciu o krótki tekst publicystyczny na temat pracy, zdrowia oraz wiedzy o krajach niemieckojęzycznych i polegało na wykazaniu się przez zdającego umiejętnościami przetwarzania i przekazywania tekstu w języku obcym. Zdający miał za zadanie przetłumaczyć podane części zdań w języku polskim na język niemiecki tak, aby otrzymać logiczną, poprawną gramatycznie i zgodną z tekstem całość.

Umiejętności te odpowiadają standardom wymagań egzaminacyjnych IV – 2c, V – 2a dla poziomu rozszerzonego.

Zadanie 13 (2 pkt.) z zakresu tematycznego „świat przyrody”, „państwo i społeczeństwo” polegało na dokonaniu transformacji podkreślonych części zdań. Zadanie to wymagało od zdającego znajomości

zagadnień gramatycznych na poziomie rozszerzonym. Zgodnie ze standardami egzaminacyjnymi II – 2j, V – 2b sprawdzane były umiejętności rozpoznawania różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych w podanym kontekście oraz stosowania zmian struktur leksykalno-gramatycznych.

Zadanie 14 (18 pkt.) – wypowiedź pisemna. Na poziomie rozszerzonym w tym arkuszu zdający miał jedno zadanie, które polegało na napisaniu własnego tekstu we wskazanej formie (recenzja, rozprawka, opowiadanie) na jeden z trzech tematów dotyczących kultury, szkoły, podróżowania i turystyki, oraz życia rodzinnego i towarzyskiego. Zadanie to sprawdzało czy zdający potrafi: przedstawiać informacje, opisywać ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska, czynności, zdarzenia, procesy, relacjonować wydarzenia, wyrażać różnorodne intencje oraz stany emocjonalne, przedstawiać i uzasadniać opinie własne i innych osób, stosować poprawnie środki leksykalno-gramatyczne adekwatnie do ich funkcji oraz sytuacji komunikacyjnej, wypowiadać się w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów, wyrażać stany emocjonalne, udzielać, przekazywać informacje, (standardy III – 2a, 2b, 2c, 2d, 2e, 2f, IV – 2a, 2b, 2c). W zadaniu był określony limit słów. Wypowiedź miała zawierać 200–250 słów.

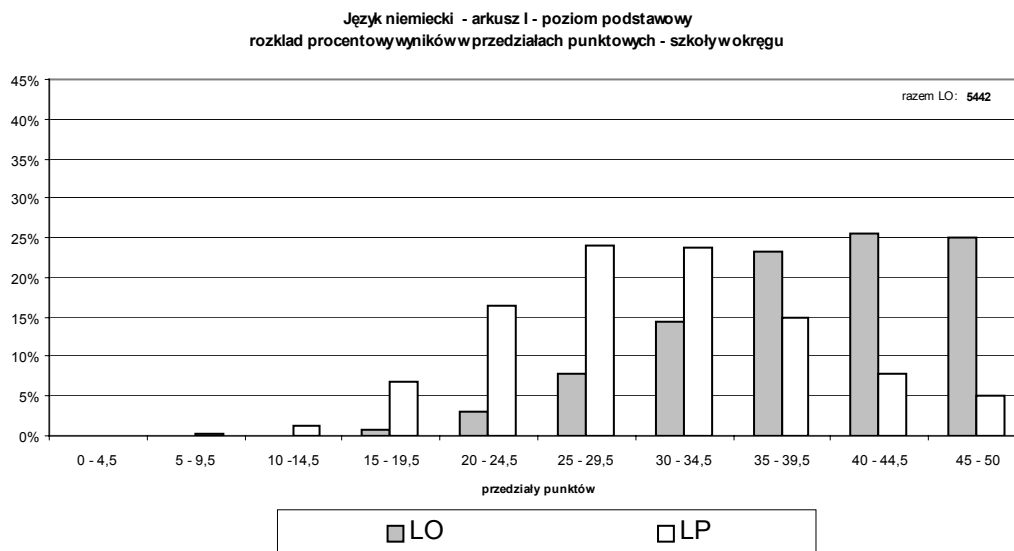
2. Statystyczne opracowanie wyników egzaminu maturalnego

Do egzaminu maturalnego z języka niemieckiego na poziomie podstawowym przystąpiło 6409 uczniów w województwie dolnośląskim oraz 1607 w województwie opolskim (w sumie 8027 zdających). Ponad połowa zdających (4016 osób) zdecydowała się przystąpić również do egzaminu na poziomie rozszerzonym.

Egzamin pisemny na poziomie podstawowym okazał się egzaminem łatwym i przyjaznym dla zdających. Pozytywny wynik uzyskało 99,5% zdających.

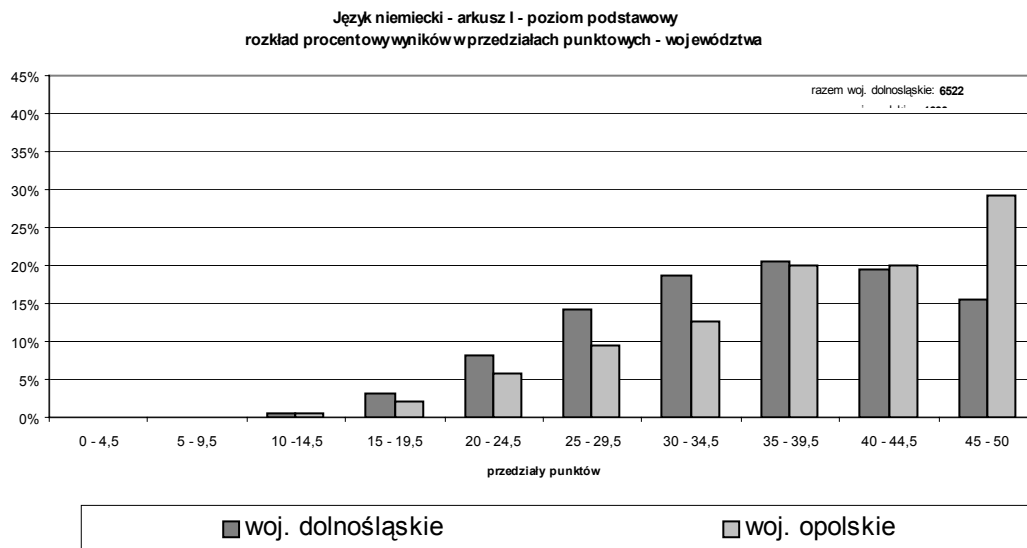
Język niemiecki wybrało 5442 uczniów z liceów ogólnokształcących i 2770 z liceów profilowanych. Na wykresie ilustrującym rozkład wyników w obydwu typach szkół w okręgu wyraźnie widać, że wyższe wyniki uzyskali uczniowie liceów ogólnokształcących. Ich średni wynik to 78% punktów, podczas gdy średni wynik w liceach profilowanych wyniósł 60,4%. Różnica ta jest jeszcze bardziej widoczna, gdy przeanalizuje się wykres dokładnie: prawie 75% zdających z liceów ogólnokształcących uzyskało wynik w przedziale od 70 do 100% możliwych punktów. Uczniów z liceów profilowanych, którzy zdali egzamin na tak wysokim poziomie, było około 27%. Gdybyśmy chcieli więc mówić o łatwości tego arkusza, to należy pamiętać, że okazał się on łatwy dla absolwentów liceów ogólnokształcących (wskaźnik łatwości 0,78), ale średnio trudny dla absolwentów liceów profilowanych (wskaźnik łatwości 0,60).

Wykres 1.

Na drugim wykresie widać wyraźnie, że wyższe wyniki na poziomie podstawowym uzyskali uczniowie w województwie opolskim. Prawie 30% zdających uzyskało wynik w granicach od 90 do 100% punktów.

Wykres 2.

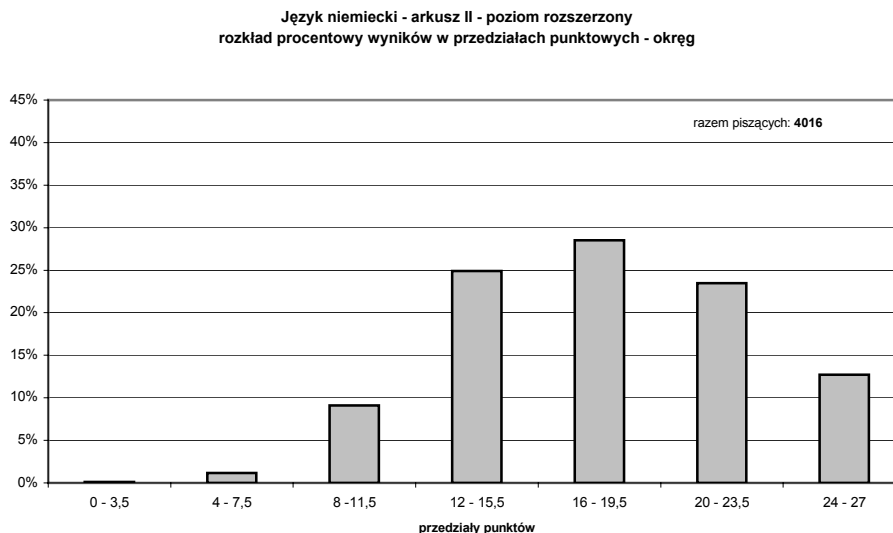
Do egzaminu maturalnego z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym przystąpiło 3208 uczniów w województwie dolnośląskim oraz 808 w województwie opolskim (w sumie 4016 zdających). Jest to liczba zdających, która przystąpiła do rozwiązywania zadań w arkuszu II. Zadania w arkuszu III rozwiązywało już jednak tylko 3951 osób, to znaczy, że 65 zdających zrezygnowało z pisania po drugiej części.

Egzamin pisemny na poziomie rozszerzonym okazał się egzaminem średnio trudnym dla zdających (wskaźnik łatwości za obydwa arkusze wynosi 0,55). Arkusz II był nieco łatwiejszy niż arkusz III.

Tabela 1. Średni wynik za poszczególne arkusze w okręgu

	Arkusz I	Arkusz II	Arkusz III
Liczba punktów do zdobycia	50	27	23
Średnia liczba zdobytych punktów	36	17,9	10,4
Łatwość arkuszy	0,72	0,66	0,45

Wykres 3.

Wykres 4.

Język niemiecki - arkusz III - poziom rozszerzony
rozkład procentowy wyników w przedziałach punktowych - okręg

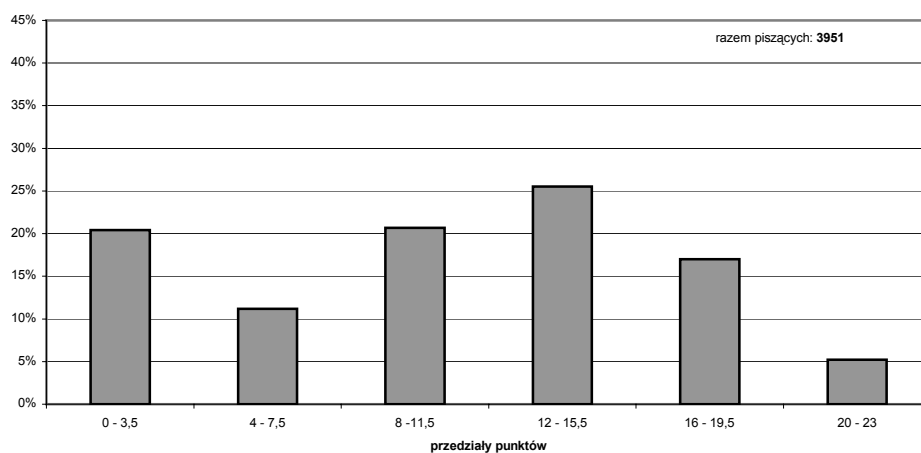

Tabela 2. Procentowy rozkład wyników zdających w skali staninowej

Przedmiot		Język niemiecki			
poziom		podstawowy	procent zdających w okręgu	rozszerzony	procent zdających w okręgu
maksymalna liczba punktów		50		50	
Staninowy podział wyników	I stanin – najniższy	0–40%	4,38	0–26%	7,54
	II stanin – bardzo niski	41–50%	8,05	27–35%	8,57
	III stanin – niski	51–59%	11,87	36–46%	16,41
	IV stanin – niżej średni	60–68%	16,40	47–56%	18,16
	V stanin – średni	69–78%	20,32	57–66%	17,18
	VI stanin – wyżej średni	79–86%	16,30	67–75%	12,90
	VII stanin – wysoki	87–92%	11,00	76–83%	8,75
	VIII stanin – bardzo wysoki	93–96%	6,92	84–90%	6,90
	IX stanin – najwyższy	97–100%	4,76	91–100%	3,59

3. Interpretacja wyników pisemnego egzaminu maturalnego

Poziom podstawowy i rozszerzony

Na poziomie podstawowym w arkuszu I były sprawdzane trzy umiejętności językowe, czyli rozumienie ze słuchu (zadania 1, 2), rozumienie tekstu czytanego (zadania 3, 4) oraz pisanie (zadania 5, 6). Analiza arkusza została oparta na porównaniu tych umiejętności. Wykres 5 pokazuje łatwość poszczególnych umiejętności na obydwu poziomach egzaminacyjnych. Zadania dotyczące poziomu podstawowego, to zadania 1–6.

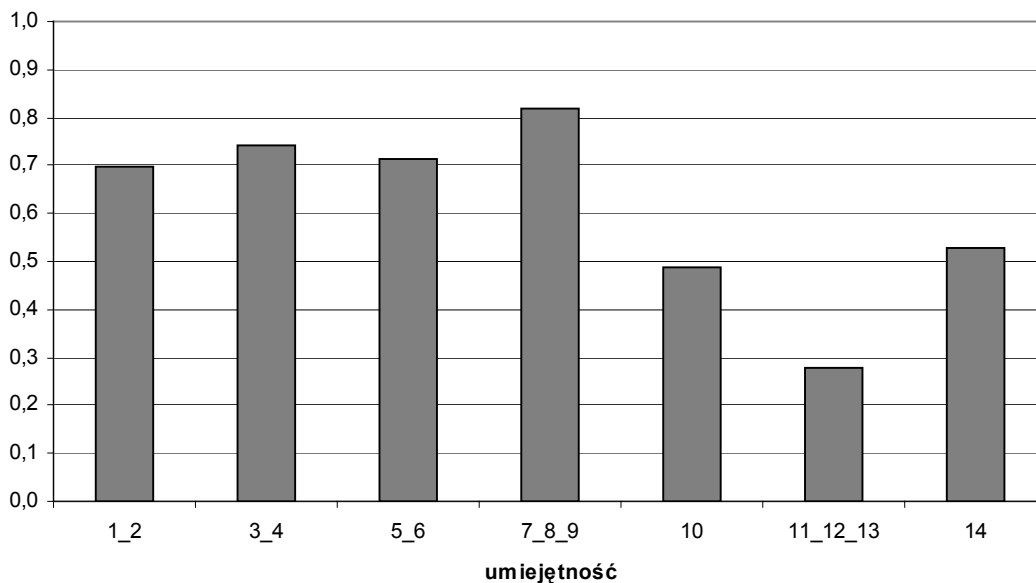
Z wykresu można odczytać, że umiejętności na poziomie podstawowym zostały opanowane przez uczniów w porównywalnym stopniu i okazały się łatwe (wskaźniki łatwości od 0,7 do 0,74)

Jeśli przeanalizujemy poszczególne zadania w sprawdzanych umiejętnościach, to okazuje się, że zadania te miały różny stopień trudności. Zadanie 1 sprawdzające rozumienie ze słuchu okazało się trudniejsze niż zadanie 2 sprawdzające tę umiejętność. Bardzo możliwe, że wpływ na to miała technika sprawdzania (technika prawda/fałsz zastosowana w zadaniu drugim jest łatwiejsza niż technika wielokrotnego wyboru) oraz dobór tematyki i nagranie tekstów. Zadania sprawdzające umiejętność rozumienia tekstu czytanego też miały różny stopień trudności: zadanie 3, gdzie przede wszystkim sprawdzano rozumienie globalne (określanie głównych myśli poszczególnych części tekstu), było łatwiejsze niż 4, gdzie było sprawdzane rozumienie selektywne (stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje

i określanie kontekstu sytuacyjnego). Zgodnie z przewidywaniami różnica w stopniu trudności zadań wystąpiła również przy sprawdzaniu umiejętności pisania tekstów użytkowych. Napisanie krótkiego tekstu użytkowego (zadanie 5), gdzie przede wszystkim była oceniana komunikatywność, okazało się zadaniem łatwym (wskaźnik 0,85), ale już dłuższy tekst użytkowy, gdzie znaczącym elementem oceny były forma, poprawność i bogactwo języka, sprawił zdającym więcej problemów. Zadanie 6 okazało się średnio trudne (wskaźnik 0,64).

Wykres 5.

Język niemiecki - łatwość poszczególnych umiejętności

Wykres 6.

Język niemiecki - łatwość zadań okręg

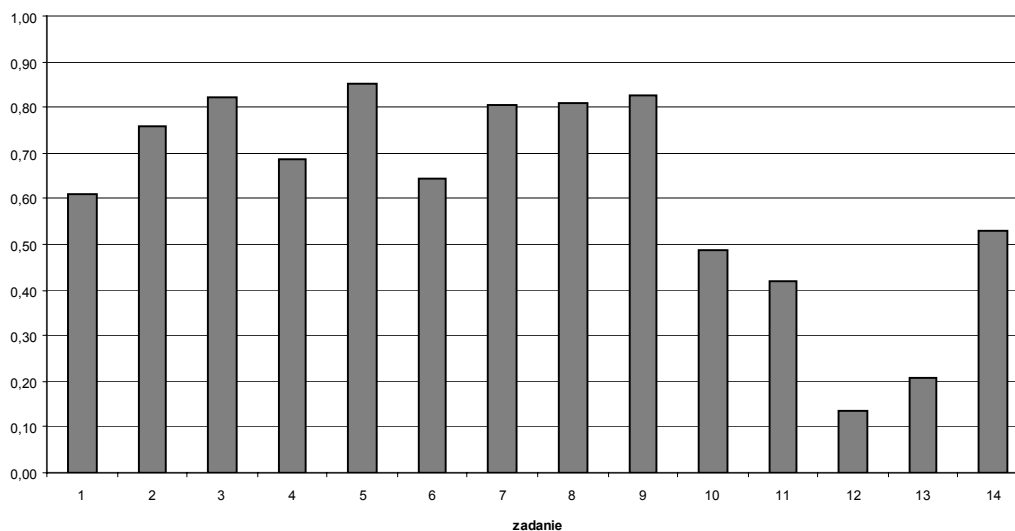

Tabela 3. Średni wynik za poszczególne umiejętności na poziomie podstawowym

	Rozumienie ze słuchu	Rozumienie tekstu czytanego	Pisanie
Liczba punktów do zdobycia	15	20	15
Średnia liczba zdobytych punktów	10,5	14,8	10,7
Łatwość poszczególnych umiejętności	0,7	0,74	0,71

Na poziomie rozszerzonym w arkuszu II i III, oprócz umiejętności komunikacyjnych, czyli rozumienia ze słuchu (zadania 7, 8, 9), rozumienia tekstu czytanego (zadanie 10) oraz pisania (zadanie 14) były sprawdzane również środki językowe, czyli umiejętność rozpoznawania i stosowania struktur leksykalno-gramatycznych w określonym kontekście (zadania 11, 12, 13). Analiza tych arkuszy została oparta na porównaniu tych umiejętności.

Z wykresu 5 można odczytać, że zdający najlepiej opanowali umiejętność rozumienia ze słuchu, wszystkie zadania były łatwe (wskaźnik 0,81). Zadaniem średnio trudnym (wskaźnik 0,53) było napisanie wypracowania na określony temat we wskazanej formie. Trudne okazało się zadanie sprawdzające rozumienie tekstu czytanego (wskaźnik 0,49), jak również zadania na rozpoznanie i zastosowanie leksyki i gramatyki (wskaźnik 0,29).

Tabela 4. Średni wynik za poszczególne umiejętności na poziomie rozszerzonym

	Rozumienie ze słuchu	Rozumienie tekstu czytanego	Rozpoznawanie i stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych	Pisanie
Liczba punktów do zdobycia	15	9	8	18
Średnia liczba zdobytych punktów	12,3	3,9	2,5	9,5
Łatwość poszczególnych umiejętności	0,82	0,49	0,28	0,53

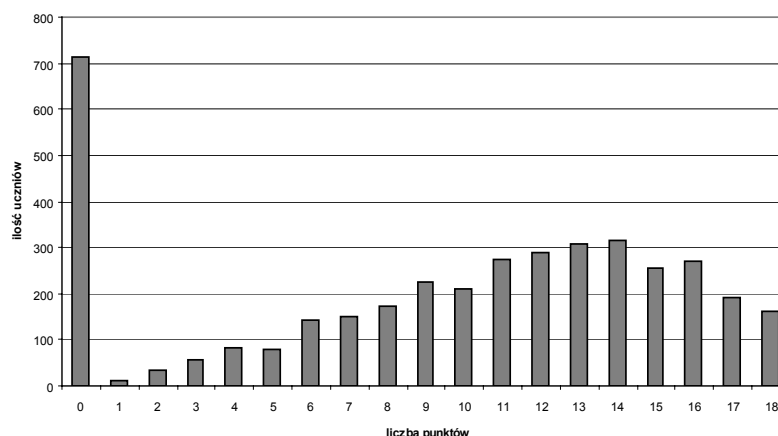
Niskie umiejętności uczniów w tym zakresie ilustruje dokładniej wykres 6. Już zadanie 11, które było zadaniem zamkniętym i sprawdzało rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych, było dla zdających trudne (wskaźnik 0,41), najtrudniejsze jednak okazały się zadania otwarte 12 oraz 13, sprawdzające stosowanie tych struktur (wskaźniki łatwości 0,12 i 0,21).

Zadanie 14 w arkuszu III polegało na napisaniu wypracowania na zadany temat we wskazanej formie i określonym limicie słów. Najmniej popularną formą okazała się recenzja. Wpływ na niską wybieralność tego tematu miało jego sformułowanie: uczniowie mieli zrecenzować film dokumentalny. Ten gatunek nie leży zapewne w kręgu zainteresowań szerokiej rzeszy młodych ludzi, a pisanie tego tematu wymagało znajomości słownictwa związanego konkretnie z tą dziedziną. Zdecydowanie chętniej uczniowie wybierali temat 2 – rozprawkę o tym, czy warto uczyć się na wakacjach. Jest to forma najczęściej ćwiczona w szkole, a tematyka pozwalała na użycie słownictwa ogólnego. Najpopularniejszy okazał się temat 3 – opowiadanie, którego początek został podany i należało go logicznie kontynuować. Był to temat wymagający od zdających największej kreatywności. Część zdających w ogóle nie podjęła tego zadania.

Wybieralność tematu		
	liczba zdających	procent zdających
Temat 1 – recenzja	365	9,24
Temat 2 – rozprawka	1587	40,17
Temat 3 – opowiadanie	1850	46,82
Brak wyboru lub wybór nieoznaczony	149	3,77

Wykres 7.

Język niemiecki - rozkład punktów za wypracowanie (zadanie 14)

Po analizie wyników okazało się, że 714 osób, czyli 18% zdających, którzy przystąpili do rozwiązywania zadań w arkuszu III, otrzymało zero punktów za wypracowanie. Powodem były niezgodność z tematem lub niezgodność z formą wypowiedzi. Prace takie, według obowiązujących kryteriów oceniania, nie mogą być oceniane w innych kategoriach, czyli nie uzyskują punktów za kompozycję i język. Najwięcej prac niezgodnych z tematem pojawiło się wśród piszących recenzję. 23% osób, które wybrały ten temat, pisało o filmie fabularnym, a nie dokumentalnym. Bardzo dużo problemów sprawiło również opowiadanie – 24% osób nie uzyskało punktów za napisanie swoich tekstów. Najczęstszą przyczyną była niewłaściwa forma: zdający pomylili opowiadanie, w którym powinna być akcja, z relacją z wakacji. Najmniej problemów sprawiła zdającym rozprawka, tylko 4% minęło się z tematem lub formą wypowiedzi. Rozkład punktów wszystkich zdających za wypracowanie ilustruje wykres 7.

4. Egzamin ustny

Charakterystyka zestawów wykorzystanych na egzaminie ustnym z języka niemieckiego

Zestawy na egzamin ustny przygotowywane były przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne. Egzamin na **poziomie podstawowym** trwał 10 minut. Zdający miał na zapoznanie się z zestawem 5 minut, które nie były wliczane do czasu trwania egzaminu. Zestaw dla zdających na poziomie podstawowym składał się z dwóch zadań. Zadanie pierwsze polegało na przeprowadzeniu trzech rozmów sterowanych (uzyskiwanie, udzielanie informacji; relacjonowanie wydarzeń; negocjowanie). Zdający musiał wykazać się umiejętnością reagowania językowego w sytuacjach życia codziennego. Rozmowy prowadzone były zgodnie ze scenariuszem podanym w zadaniu w języku polskim. Zadanie drugie polegało na opisaniu zamieszczonej w zestawie ilustracji oraz udzieleniu odpowiedzi na dwa pytania zawarte wyłącznie w zestawie egzaminującym.

Zadania w zestawach na poziomie podstawowym obejmowały pełen zakres tematyczny przewidziany w standardach wymagań i sprawdzały umiejętność tworzenia krótkiej wypowiedzi ustnej oraz reagowania językowego w zakresie mówienia (z uwzględnieniem wszystkich umiejętności szczegółowych ujętych w standardach III, IV dla poziomu podstawowego). Oceniana była umiejętność przekazania informacji (9 punktów), opisanie ilustracji (2 punkty), wyrażania opinii (4 punkty) oraz umiejętności językowe (5 punktów).

Egzamin na **poziomie rozszerzonym** trwał 15 minut. Zdający miał na zapoznanie się z zestawem 15 minut, które nie były wliczane do czasu trwania egzaminu. Zestaw dla zdających na poziomie rozszerzonym składał się z dwóch zadań. Zadanie pierwsze polegało na opisaniu zawartego w zestawie materiału stymulującego oraz rozmowy z egzaminującym na zaprezentowany temat. Rozmowa prowadzona była w oparciu o pytania zawarte wyłącznie w zestawie egzaminującym. Zdający musiał wykazać się umiejętnością opisywania przedstawionego materiału, interpretacji zawartych w nim treści oraz wyrażania i uzasadniania własnych opinii. Zadanie drugie polegało na prezentacji przez zdającego jednego z dwóch tematów umieszczonych w zestawie oraz dyskusji z egzaminującym na przedstawiony temat. Celem tej części egzaminu było sprawdzenie umiejętności wyrażania, uzasadniania i obrony własnych opinii związanych z prezentowanym tematem.

Zadania w zestawach na poziomie rozszerzonym obejmowały pełen zakres tematyczny przewidziany w standardach wymagań i sprawdzały umiejętność tworzenia dłuższej, wieloaspektowej wypowiedzi ustnej oraz reagowania językowego w zakresie mówienia (z uwzględnieniem wszystkich umiejętności szczegółowych ujętych w standardach III, IV dla poziomu rozszerzonego). Oceniana była umiejętność prezentacji materiału lub tematu (5 punktów), interpretowanie, wyrażanie opinii i argumentowanie (8 punktów) oraz umiejętności językowe (7 punktów).

Wyniki egzaminu ustnego

Do egzaminu ustnego z języka niemieckiego przystąpiło 8185 abiturientów, w tym 6555 osób wybrało poziom podstawowy, a 1630 – poziom rozszerzony. Wszystkie osoby, które zdawały egzamin ustny na poziomie podstawowym, wybrały język niemiecki jako przedmiot obowiązkowy, natomiast spośród zdających na poziomie rozszerzonym 207 osób wybrało ten język jako przedmiot dodatkowy. Dane dotyczące zdania egzaminu ustnego odnoszą się do osób, które wybrały język niemiecki jako przedmiot obowiązkowy. Na poziomie podstawowym próg ten pokonało 88,6% zdających. Na poziomie rozszerzonym pozytywny wynik uzyskała znacznie większa liczba zdających – 97,8%.

W porównaniu do wyników egzaminu pisemnego, wyniki egzaminu ustnego są dużo słabsze, zwłaszcza na poziomie podstawowym. Gorzej radzili sobie na tym egzaminie uczniowie liceów profilowanych. Świadczą o tym średnie wyniki osiągane przez uczniów tych szkół na egzaminie ustnym. Prawdopodobnie fakt ten związany jest z mniejszą liczbą godzin języka w szkole, jak również z tym, że mówienie w języku obcym jest umiejętnością zaliczaną do najtrudniejszych.

Poziom	Język niemiecki – egzamin ustny		
	typ szkoły	maksymalna liczba punktów	średnia zdobytych punktów
Podstawowy	LO	20	13,6
Podstawowy	LP	20	9,5
Rozszerzony	LO	20	15,9
Rozszerzony	LP	20	14,4

5. Podsumowanie i wnioski końcowe

Arkusze egzaminacyjne z języka niemieckiego na poziomie podstawowym okazały się trafnym narzędziem pomiaru. Świadczą o tym wyniki uzyskane przez abiturientów – 99,5% zdających osiągnęło próg zaliczeniowy. Sprawia to prawdopodobnie trafna formuła egzaminu oraz dobrze dobrany stopień trudności. Wymagania egzaminacyjne były znane od co najmniej dwóch lat, zadania egzaminacyjne nie były więc zaskoczeniem. Wszystkie wymagane umiejętności – rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstu czytanego i pisanie – zostały opanowane przez uczniów w porównywalnym stopniu.

Sprawdzanie rozumienia ze słuchu przy użyciu nagrań rodzimych użytkowników języka na płycie CD nie budzi już dzisiaj żadnych kontrowersji, stało się standardem. Ponieważ nikt nie wyobraża już sobie dzisiaj nowoczesnego nauczania języka obcego bez użycia nagrań, zadanie to nie było dla zdających trudniejsze niż inne. Szczególnie cieszy pozytywny wynik uzyskany za zadanie sprawdzające umiejętność pisanie tekstów użytkowych, zwłaszcza, że zdający nie mieli możliwości korzystania ze słowników. Najwięcej punktów uczniowie zyskiwali w tych zadaniach za komunikatywność przekazu. Świadczy to o tym, że komunikatywna metoda nauczania języka obcego zyskała przewagę nad metodą gramatyczno-tłumaczeniową.

Dla egzaminu na poziomie rozszerzonym nie został określony próg zdawalności, ale arkusze egzaminacyjne dobrze pokazały różnice w umiejętnościach uczniów. Z pewnością wyniki te zostały wykorzystane przez uczelnie przy przeprowadzaniu naboru na wyższe studia.

Również na tym poziomie formuła egzaminu spowodowała, że nauczyciele kładli większy nacisk na wykorzystanie komunikatywnej metody nauczania. Zdający uzyskali dość dużo punktów za umiejętności komunikacyjne. Obserwując jednak bardzo niskie wyniki uczniów uzyskane za rozpoznawanie i stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych, należy się zastanowić, czy nauczanie gramatyki i leksyki nie zostało zaniedbane za bardzo.

Fakt, że duży procent zdających nie otrzymał punktów za wypowiedź pisemną, głównie z powodu niezgodności z tematem lub formą, skłania do wniosku, że zdający nie zapoznali się w wystarczającym stopniu z kryteriami oceniania oraz że ta umiejętność nie była ćwiczona w wystarczającym stopniu.

Wyniki egzaminu i jego obserwacja skłaniają do sformułowania kilku wskazań i refleksji dotyczących działań metodycznych niezbędnych do jeszcze skuteczniejszej pracy z uczniem:

1. Proponuje się położyć większy nacisk na ćwiczenia leksykalno-gramatyczne, nie zaniedbując przy tym umiejętności komunikacyjnych. Dotyczy to zwłaszcza przygotowania uczniów do

egzaminu na poziomie rozszerzonym, gdzie komponent za poprawność i bogactwo językowe w ogólnej liczbie punktów jest dość znaczny (ponad 30% wszystkich punktów). Zaleca się ćwiczenie leksyki i gramatyki na autentycznych tekstach.

2. Bardzo pożądane byłoby zapoznanie uczniów z kształtem egzaminu, standardami wymagań egzaminacyjnych, kryteriami oceniania oraz przykładowymi zadaniami zawartymi w *Informatorze maturalnym*. Wiedza o egzaminie wydaje się kluczowa dla osiągnięcia wyższego wyniku egzaminacyjnego.
3. Tworzenie wypowiedzi pisemnej w odpowiedniej formie jest umiejętnością opartą na znajomości zasad jej konstruowania. Pożądane rezultaty można osiągnąć poprzez przypomnienie i utrwalanie wiedzy na temat wymogów dotyczących treści wypowiedzi w danej formie, zawartych w kryteriach oceniania. Ćwicząc umiejętność pisania, wskazane byłoby przyzwyczajenie uczniów do pisania wypracowań zgodnie z tymi wymogami.